statens jernbanetilsyn

jernbane • taubane • park og tivoli

JERNBANEVERKET

TILSYNSRAPPORT NR. 2015-48
FRA LEDELSESMØTE

1 Hensikten med møtet 3
2 Oppfølgingspunkter fra forrige ledelsesmøte 4
3 Orientering fra SJT om den kommende prosessen med behandling av ny sikkerhetsgodkjenning. 4
4 JBVs tilbakemelding og synspunkter på SJTs tilsynsvirksomhet i 2015 4
5 Statens jernbanetilsyn presenterer 4
6 Diskusjon om tilsynets presentasjon 6
7 Oppsummering ved Statens jernbanetilsyn 6
Vedlegg 1 - Agenda 7
Vedlegg 2 - Deltakere 8
Vedlegg 3 – JBVs presentasjon til agendapunktene 2a og 4 8
Vedlegg 3 – SJTs presentasjon til agendapunkt 5 8

1 Hensikten med møtet

Ledelsesmøtet ble gjennomført etter initiativ fra Statens jernbanetilsyn (SJT) som en del av tilsynsvirksomheten med jernbanevirksomhetene. Hensikten med dette ledelsesmøtet var primært å ha en dialog om utvalgte, viktige sikkerhetsmessige forhold, oppsummere resultatene av tilsynene i 2015 med Jernbaneverket (JBV), og presentere de tema SJT vil prioritere oppfølgingen av i 2016.

Ledelsesmøtet ble gjennomført som en del av tilsynets ordinære tilsynsprogram for 2015.

Rapportdato: 20.01.2016

Arild Bruun	Erik Ø. Reiersøl-Johnsen
Revisjonsleder	*Direktør*

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signaturer

2 Oppfølgingspunkter fra forrige ledelsesmøte

a) Jernbaneverkets konklusjon etter sin vurdering av sine risikoakseptkriterier.
JBV redegjorde for arbeidet med vurdering av risikoakseptkriteriene, og opplyste at det planlegges å konkludere rundt årsskiftet. Så langt legges følgende til grunn:
- CSM-RA - metodikk skal følges.
- Metodisk bruk og anvendelse i beslutningsprosesser er avgjørende.
- Kvantitativt individkriterium beholdes.
- I tillegg beholdes at endringer skal gi samme eller forbedret risiko, og ALARP benyttes.

Samfunnskriteriet PLL=11 skal erstattes av et kvantitativt kriterium som peker mot sikkerhetsmål, og tilpasses aktivitetsnivået.

b) Styrking av samarbeidet om internasjonalt arbeid (SJT).
SJT viste til at Samferdselsdepartementet nå innkaller til formøter med både JBV og SJT før møtene i RISC. Det var enighet om at dette var tilstrekkelig.

c) Kravene til levering av dokumentasjon i forbindelse med tilsynene (SJT).
Det ble redegjort for at kravene til dokumentasjon i forbindelse med tilsynene har vært moderat i 2015.

d) Vurdering av om JBV kan gis tilgang til en oversikt over opphør av helseattesters gyldighet (SJT).
Det er etablert en løsning for å søke på førerbevis på SJT sin nettsider. JBV kan selv sjekke på våre nettsider ved å søke opp førerbevisnummer for sine førere og få dato for gyldig helseattest.

3 Orientering fra SJT om den kommende prosessen med behandling av ny sikkerhetsgodkjenning.

Fra SJT ble det orientert om at ettersom det skal etableres et nytt infrastrukturforetak fra 1/1 2017 samtidig som JBV nedlegges, er det infrastrukturforetaket som må søke om ny sikkerhetsgodkjenning fra samme dato. SJT har etablert en arbeidsgruppe for å gjennomføre saksbehandlingen, og tilbyr veiledningsmøter i forkant av at søknad sendes. Det er identifisert tema som vil bli vurdert spesielt i forbindelse med saksbehandlingen. I tillegg vil tilsynsvirksomheten også være en del av grunnlaget for å vurdere ny sikkerhetsgodkjenning.

4 JBVs tilbakemelding og synspunkter på SJTs tilsynsvirksomhet i 2015

JBV gav en positiv tilbakemelding på SJTs tilsynsvirksomhet i 2015, og var også positiv til prosessen så langt når det gjelder sikkerhetsgodkjenningen.

5 Statens jernbanetilsyn presenterer

a) Tilsynets erfaringer fra tilsyns- og tillatelsesprosesser med Jernbaneverket i 2015.

SJT presenterte sine erfaringer fra de prioriterte tilsynstema og fra tillatelsesprosessene hos Jernbaneverket i 2015.

Hovedtrekkene fra tilsynstemaene er at:

- Det er gjort betydelige framskritt i arbeidet med beredskap i 2015.
- Det er fortsatt behov for forbedringer av leverandørstyringen.
- For deltemaene under hovedtema vesentlige risikoforhold har det i hovedsak vært tilfredsstillende fremdrift.
- Når det gjelder forutsetninger i tillatelser har de få saker SJT har undersøkt, vært tilfredsstillende, men JBV har selv identifisert behov for forbedringer på systemnivå.

Hovedtrekkene fra tillatelsesprosessene er at

- For ERTMS på Østfoldbanens østre linje inneholdt søknad om tillatelse mangelfull dokumentasjon. Det er avholdt eget erfaringsmøte med JBV i etterkant av denne prosessen.
- I en del tilfeller leveres dokumentasjon til søknader sent. Det er viktig at JBV i sin planlegging også setter av tid til tillatelsesprosessen.
- I tilfeller der det er stor søknadsmengde fra JBV slik at det er nødvendig med prioritering mellom søknadene, er det viktig at den som prioriterer på vegne av JBV har tilstrekkelig myndighet til dette.
- SJT ønsker oversikt over kommende prosjekter slik at saksbehandlingen kan planlegges.

Begge parter er godt fornøyd med prosessen og samarbeidet knyttet til godkjenningen av nye signalanlegg fra Thales.

b) Tanker om innretningen av tilsyn med Jernbaneverket i 2016.

SJT presenterte følgende foreløpige prioriteringer for 2016:

- Beredskap.
- Leverandørstyring.
- Vesentlige og kjente risikoforhold, blant annet:
    - Signalfeil.
    - Teknisk dokumentasjon.
    - Sporfeil.
    - Fremdriftsoppfølging av:
        - Alnabru/sporsperrer.
        - Korte sikkerhetssoner.
        - VUL/GVUL.
        - Strekningsbeskrivelser.
- Forutsetninger i tillatelser.

6 Diskusjon om tilsynets presentasjon

Som kommentar til tilsynets innspill om at jernbaneforetakene savner tilgang til oppdaterte strekningsbeskrivelser hos JBV opplyste JBV om at det er startet et prosjekt for oppdatering og at dette er gitt prioritet hos trafikkdirektøren.

JBV pekte på at JBV i konkret tilfelle ble bedt om å stanse bruk av en fører hvis sertifisering var omstridt. SJT viste til at det i utgangspunktet er den enkelte jernbanevirksomhet som er ansvarlig for kompetansen til sine førere. Dersom en førersertifisering er omstridt, vil SJT være rett adressat for å vurdere eventuelle tiltak overfor jernbanevirksomheten.

JBV stilte spørsmål om hvorvidt den kommende prosessen med ny sikkerhetsgodkjenning ville innebære økt tilsynsaktivitet i 2016. Fra SJT ble det svart at arbeidet med sikkerhetsgodkjenningen ikke ville bidra til økt tilsynsaktivitet.

JBV viste til arbeidet i regi av SJT og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap med ny tunnelveileder. JBV håper veilederen skal klargjøre ambisjonsnivået i forhold til brannsikkerhet slik at det blir større grad av forutsigbarhet i forhold til for eksempel lokale brannvesen, og ønsker derfor en snarlig utgivelse av veilederen.

7 Oppsummering ved Statens jernbanetilsyn

SJT oppsummerte følgende oppfølgingspunkter fra møtet:

- SJT vil se på om det er mulig å få forsert arbeidet med tunnelveilederen.
- JBV vil oversende en oversikt over prosjekter for 2016 og 2017.

Vedlegg 1 - Agenda

1. Hensikt med møtet.
2. Oppfølgingspunkter fra forrige ledelsesmøte:
    a) Jernbaneverkets konklusjon etter sin vurdering av sine risikoakseptkriterier.
    b) Styrking av samarbeidet om internasjonalt arbeid (SJT).
    c) Kravene til levering av dokumentasjon i forbindelse med tilsynene (SJT).
    d) Vurdering av om JBV kan gis tilgang til en oversikt over opphør av helseattesters gyldighet (SJT).
3. SJT orienterer om den kommende prosessen med behandling av fornyelse av JBVs sikkerhetsgodkjenning.
4. Jernbaneverkets tilbakemelding og synspunkter på Statens jernbanetilsyns tilsynsvirksomhet i 2015.
5. Statens jernbanetilsyn presenterer:
    a) Tilsynets erfaringer fra tilsyns- og tillatelsesprosesser med Jernbaneverket i 2015.
    b) Tanker om innretningen av tilsyn med Jernbaneverket i 2016.
6. Diskusjon om tilsynets presentasjon.
7. Oppsummering ved Statens jernbanetilsyn.

Vedlegg 2 - Deltakere

Fra SJT:

Erik Ø. Reiersøl-Johnsen
Øystein Ravik
Johanna Öster
Sjur Sæteren
Arild Bruun

Fra Jernbaneverket:

Elisabeth Enger
Gorm Frimannslund
Gunnar G. Løvås
Bjørn Kristiansen
Rannveig Hiis-Hauge
Jørn Arnesen

Vedlegg 3 – JBVs presentasjon til agendapunktene 2a og 4

Vedlegg 3 – SJTs presentasjon til agendapunkt 5

Jernbaneverket

Ledelsesmøte med SJT

11.12.2015

Oppfølgingspunkter fra forrige ledelsesmøte - risikoakseptkriterier.

- Nye risikoakseptkriterier blir snarlig besluttet
- Krevende prosess. Så langt legges følgende til grunn:
  - Vi følger CSM-RA metodikk, dvs relativt få eksplisitte risikoanalyser
  - Metodisk bruk og anvendelse i beslutningsprosesser er avgjørende (skal forbedres)
  - Kvantitativt individkriterium beholdes (bl.a for lokale farer)
  - I tillegg beholdes at endringer skal gi samme eller forbedret risiko, og ALARP benyttes
  - Samfunnskriteriet PLL=11 skal erstattes av et kvantitativt kriterium som peker mot sikkerhetsmål, og er relativt aktivitetsnivå

Jernbaneverkets tilbakemelding og synspunkter på årets tilsynsvirksomhet

- Tilsyn er profesjonelt og fleksibelt utøvd.
- Fordeling av tilsynsmøter og –revisjoner er hensiktsmessig.
- God koordinering av de årlige tilsynsprogrammene gjennom SJTs kontaktperson.
- Normalt tydelig skille mellom uformell og formell kontakt.
- Positiv prosess mot sikkerhetsgodkjenning så langt

JBV 2015 - 2016

Statens jernbanetilsyn

jernbane ● taubane ● park og tivoli

Agenda

- Hensikt med møtet.
- Oppfølgingspunkter fra forrige ledelsesmøte:
  - Jernbaneverkets konklusjon etter sin vurdering av sine risikoakseptkriterier.
  - Styrking av samarbeidet om internasjonalt arbeid (SJT).
  - Kravene til levering av dokumentasjon i forbindelse med tilsynene (SJT).
  - Vurdering av om JBV kan gis tilgang til en oversikt over opphør av helseattesters gyldighet (SJT).
- SJT orienterer om den kommende prosessen med behandling av fornyelse av JBVs sikkerhetsgodkjenning.
- Jernbaneverkets tilbakemelding og synspunkter på Statens jernbanetilsyns tilsynsvirksomhet i 2015.
- Statens jernbanetilsyn presenterer:
  - Tilsynets erfaringer fra tilsyns- og tillatelsesprosesser med Jernbaneverket i 2015.
  - Tanker om innretningen av tilsyn med Jernbaneverket i 2016.
- Diskusjon om tilsynets presentasjon.
- Oppsummering ved Statens jernbanetilsyn.

Prioriterte tema for 2015

- Beredskap – tilsynet forventer at beredskapsplanene er oppdaterte i løpet av 2015
- Jernbaneverkets prioritering av identifiserte/kjente og vesentlige risikoforhold knyttet til:
  - Alnabru
  - Korte sikkerhetssoner
  - Sporets beliggenhet
- Leverandørstyring.
- Forutsetninger gitt i tillatelser
- Et ad-hoctema i 3. eller 4. kvartal 2015*)

*) Utgikk og erstattet med flere tilsynsmøter om beredskap

Tilsynsgjennomføring

- 1(2) revisjon(er)
  - Leverandørstyring
  - (NJM)
- 16 tilsynsmøter
  - 6 om beredskap
  - 6 om vesentlige risikoforhold
    - 2 om Alnabru
    - 2 om ATC kryssingsbarrierer
    - 2 om sporets beliggenhet
  - 2 om leverandørstyring
  - 2 om forutsetninger i tillatelser
- En rekke veiledningsmøter/informasjonsmøter
  - I hovedsak om beredskap
  - Fareidentifisering
  - FIDO
- Observatør under øvelse og enkelte av OBREs tilsyn

Pålagt innsendelse av dokumentasjon

Tilsynsmøtene

- I varsler om tilsynsmøte pålagt fra 0-6 dokumenter. Gjennomsnittlig mindre enn 2 dokumenter pr møte.
- Vi mottar noen flere dokumenter enn vi ber om.
- I tillegg blir vi i møtene enige om ytterligere dokumentasjon som skal oversendes.

Revisjonene

- Leverandørstyring: 8 – i hovedsak stillingsbeskrivelser og organisasjonskart
- NJM: Bedt om 14 – mottatt 26

Status beredskap (1)

Rapport 2015-05 etter tilsynsmøte 10.02/09.03.2015:

- *«…er det identifisert behov for å utarbeide beredskapsanalyser for særskilte risikoobjekter som f.eks. tunneler, terminaler, større stasjoner mv. Beredskapsanalyser for særskilte risikoobjekter er ikke gjennomført, og det foreligger ikke planer med prioritering og angivelse av når slike beredskapsanalyser vil bli gjennomført»*
- *«Det foreligger ikke oppdaterte beredskapsplaner basert på nye beredskapsanalyser og Jernbaneverket har ingen dokumenterte planer med prioritering og tidsfrister for slik oppdatering»*
- Pålegg om utarbeidelse av fremdriftsplan basert på ferdigstillelse i 2015

Status beredskap (2)

Endring av tilsynsplan fra

- Revisjon
- 2 tilsynsmøter
- Observatør under øvelse

Til

- 6 tilsynsmøter
- Observatør under øvelse
- En rekke veiledningsmøter

Fokus først og fremst på fremdrift, men delvis også på form i «pilot»-analysene

Status beredskap (3)

Basert på JBVs redegjørelse i siste tilsynsmøte:

- Beredskapsanalyser fullført med ett unntak
  - Overordnet beredskapsanalyse som ferdigstilles innen 1. februar 2016.
  - Beredskapsanalyser for stasjoner ferdigstilt, men vil bli forbedret 1. halvår 2016.
- Beredskapsplaner vil være oppdatert innen utgangen av 2015
- Ny øvelsesmetodikk, funksjonsmål og ytelseskrav vil være ferdigstilt innen 1. februar 2016 som basis for øvelsesplaner
  - Amputert øvelsesprogram i 2015
- Jordingsprosjekt fortsatt under bearbeidelse
- Innstilling på kjøp av to innsatstog
- Ledelsesmessig oppfølging

Status vesentlige risikoforhold (1)

Alnabru

- Oppdaterte risikoanalyser for tog- og skiftebevegelser og løpsk materiell på plass
- Oversikt over utestående tiltak
- Skjermbasert stillerapparat forsinket – planlagt idriftsettelse ved slutten av 2016
- Samtlige avvik fra SJTs inspeksjonsrapport 2013-12 er nå lukket
- Kan erfaringene fra Alnabru ha overføringsverdi til andre terminaler?

Status vesentlige risikoforhold (2)

Korte sikkerhetssoner/ATC kryssingsbarrierer

- Fremdriftsplanen for utbygging av ATC kryssingsbarrierer ved kategori 1-stasjoner følges i hovedsak
- Hovedplannotat for prioritering og bygging ved kategori 2 og 3-stasjoner skal være klar for godkjenning i januar 2016
- JBV har ikke oversikt over UH knyttet til stasjoner med korte sikkerhetssoner som mangler ATC kryssingsbarriere
- Det er ikke vurdert om det er behov for å ha særskilt oppmerksomhet/tiltak ved stasjoner som mangler ATC kryssingsbarriere

Status vesentlige risikoforhold (3)

Sporets beliggenhet/sporfeil

- Fremdrift for VUL/GVUL skjer i hovedsak i henhold til plan
- Det utarbeides ikke trendanalyser for å kunne se utviklingen av sporfeil over tid
- Værberedskap og varslingsanlegg betegnes som sentral for å forhindre ulykker og hendelser som følge av ekstremvær, men
  - JBV har ingen oversikt over om værberedskapen virker
- Ved sluttkontroll av arbeider i spor finnes det ingen dokumentasjon av at nøytralisering er foretatt

Status leverandørstyring

- JBVs system for oppfølging av leverandører har mangler
  - Særlig når det gjelder kontroll av arbeidene underveis og ved avslutning
- Erfaringer fra tidligere prosjekter brukes i liten grad for nye prosjekter
  - Erfaringsoverføring, evalueringsrapporter, analyse av hendelser, sikkerhetsbrudd, faglige nettverk mv.
  - Konsekvenser for leverandører som ikke følger retningslinjene
- Manglende retningslinjer for rapportering av feil som avdekkes ved sluttkontroll
- Mangler ved oppfølging av avvik som avdekkes

Status forutsetninger i tillatelser

To infrastruktursaker og to kjøretøysaker er undersøkt:

- Basert på de opplysninger JBV har gitt i dokumentasjon og tilsynsmøtene er forutsetninger som lå til grunn for de konkrete sakene innfridd.
- JBV har imidlertid selv identifisert forbedringsområder – ref. intern revisjonsrapport 15-10:
  - Manglende system for å følge opp forutsetninger i forbindelse med tillatelser

Oppsummering

- Beredskap
  - Betydelige fremskritt i 2015
- Leverandørstyring
  - Fortsatt behov for forbedringer
- Vesentlige risikoforhold
  - I hovedsak en tilfredsstillende fremdrift, men
    - JBV mangler oversikt over om værberedskapen fungerer
- Forutsetninger i tillatelser
  - SJTs grunnlag fra 2015 lite
  - Behov for systemmessig forbedring

Mulige tema for tilsyn med sikkerheten i 2016

- Beredskap
- Leverandørstyring
- Vesentlige risikoforhold
  - Signalfeil, herunder oppfølging på ØØL
  - Teknisk dokumentasjon
  - Sporfeil
  - Kun fremdriftsoppfølging av
    - Alnabru/sporsperrer
    - Korte sikkerhetssoner/ATC kryssingsbarriere
    - VUL/GVUL
    - Strekningsbeskrivelser
- Forutsetninger i tillatelser

Erfaring med tillatelsesprosessen

Statens jernbanetilsyn

jernbane ● taubane ● park og tivoli

Tillatelsesprosessen – erfaringer i 2015

- ERTMS ØØL
  - Mangelfull dokumentasjon,
  - Godkjenningsprosesser i JBV
  - Resurskrevende for begge sider
  - ØØL er gitt tidsbegrenset tillatelse
  - Eget erfaringsmøte avholdt

- Sen leveranse av dokumentasjon
- Prioriteringer
- Manglende meldinger

- Mange informasjons- og veiledningsmøter

Forbedringstiltak

- Sett av tid i planleggingen også for tillatelsesprosessen
- Proaktiv informasjon fra JBV i store prosjekter
  - Transparens
- SJT ønsker oversikt over prosjekter

- SJT tilbyr opplæring i tillatelsesprosessen
  - Kontakt etablert